

สภาพ ปัญหา และความต้องการของครูต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย
(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 ของโรงเรียนนำร่องในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

Current Conditions, Problems, and Needs of Teachers Regarding the Implementation of the 2025 Upper Primary Education Curriculum (Grades 4-6) in Pilot Schools, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง¹

Wacharapatr Techawattanasiridumrong¹

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

E-mail: ananxisu163@gmail.com

Received 21 April, 2026

Revised 18 July, 2026

Accepted 23 July, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของครูระดับประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2) ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตร และ (3) ศึกษาความต้องการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (พ.ศ.2568) ของครูโรงเรียนนำร่อง กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 101 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, $SD = 1.03$) โดยด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ครูสามารถวิเคราะห์ตัวชี้วัด ออกแบบแผน และจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ (2) ปัญหาการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.92$) โดยปัญหาด้านการวางแผนและออกแบบหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ครูยังขาดความชัดเจนในการวิเคราะห์ตัวชี้วัด ขาดความเข้าใจในการออกแบบหลักสูตร และมีเวลาเตรียมการไม่เพียงพอ และ (3) ความต้องการใช้หลักสูตร พ.ศ.2568 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.89$) โดยมีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยเฉพาะด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ Active Learning, Competency-based ตามหลักสูตรใหม่ พ.ศ.2568 และ การใช้ AI/เทคโนโลยีดิจิทัล ให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ พ.ศ.2568

คำสำคัญ: สภาพ, ปัญหา, ความต้องการ, หลักสูตร, ประถมศึกษาตอนปลาย

Abstract

This research aimed to: (1) examine the implementation of the Basic Education Core Curriculum B.E.2008 (Revised Edition B.E.2017) among upper primary school teachers in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; (2) investigate problems in curriculum implementation; and (3) explore the needs for using the upper primary education curriculum (B.E.2025) among teachers in pilot schools. The sample consisted of 101 upper primary school teachers. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. The findings revealed that: (1) the overall level of curriculum implementation was moderate ($\bar{x} = 3.49$, SD. = 1.03). The learning management aspect had the highest mean score, indicating that teachers were able to analyze indicators, design lesson plans, and organize learner-centered activities; (2) the overall level of problems in curriculum implementation was moderate ($\bar{x} = 3.15$, SD. = 0.92). The highest mean score was found in curriculum planning and design, where teachers still lacked clarity in analyzing indicators, had insufficient understanding of curriculum design, and faced time constraints for preparation; and (3) the overall level of needs for using the curriculum B.E.2025 was high ($\bar{x} = 3.93$, SD. = 0.89). The highest priority was the need for development in 21st-century learning management, particularly in designing Active Learning and competency-based learning aligned with the new curriculum B.E.2025, as well as the integration of AI and digital technologies in accordance with the new curriculum.

Keywords: Conditions, Problems, Needs assessment, Curriculum, Upper primary education

บทนำ

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 โดยหลักสูตรไม่ได้เป็นเพียงเอกสาร แต่เป็นระบบที่ครอบคลุมการออกแบบ การนำไปใช้ และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ (Ghaffari et al., 2019) ทั้งนี้ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ (Tyler, 1949) ได้เสนอกรอบแนวคิดสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดลำดับประสบการณ์ และการประเมินผล ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาหลักสูตรสมัยใหม่ (Akman & Gürlen 2024) ขณะที่ (Taba, 1962) ได้พัฒนาแนวคิดเพิ่มเติมโดยเน้นการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะ “Grassroots Approach” แนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเชื่อมโยงทั้งผู้เรียน สังคม และเนื้อหาสาระเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) จะมีกรอบเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน แต่การนำไปใช้และการพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษายังคงเผชิญกับสภาพปัญหาและความท้าทายในหลายมิติ ในมิติด้านการบริหารจัดการและการออกแบบ

หลักสูตร พบว่าสถานศึกษาและครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดแนวทางที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการนำกรอบหลักสูตรแกนกลางมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทที่แท้จริงของท้องถิ่น ครูยังเผชิญกับปัญหาความคลุมเครือในการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ส่งผลให้การเชื่อมโยงจากตัวชี้วัดไปสู่การออกแบบหน่วยการเรียนรู้และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ขาดความสอดคล้องเชิงระบบ (Ghaffari et al., 2019) ประกอบกับครูผู้สอนมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอนจำนวนมาก ส่งผลให้มีเวลาในการศึกษา วิเคราะห์ และเตรียมการออกแบบหลักสูตรไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในลักษณะจากฐานล่าง (Grassroots Approach) ไม่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพตามที่ควรจะเป็น (Taba, 1962)

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลทำให้เกิดช่องว่างสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร แม้ว่าระบบการศึกษาจะมุ่งเน้นการปฏิรูปเทคโนโลยีและการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการเรียนรู้ แต่ในทางปฏิบัติ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะความรู้เชิงบูรณาการด้านเทคโนโลยีวิธีการสอน และเนื้อหา (TPACK) ส่งผลให้ขาดความมั่นใจในการเลือกใช้แพลตฟอร์มหรือนวัตกรรมดิจิทัลมาพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (Ghaffari et al., 2019; Thummaphan et al., 2022) สภาพปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับปฏิบัติการยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

ภายใต้บริบทของการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามสมรรถนะ การเรียนรู้เชิงรุก และการใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการของครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในโรงเรียนนาร่องซึ่งเป็นพื้นที่ทดลองนโยบายและนวัตกรรมทางการศึกษา ทั้งนี้ การศึกษาความต้องการของครูจะช่วยสะท้อนช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ และเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการของครูต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 ของโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายหลักสูตรใหม่สู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของครูระดับประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของครูระดับประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อศึกษาความต้องการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 เพื่อการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นการออกแบบ การนำไปใช้ และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ghaffari et al. (2019) ที่มองว่าหลักสูตรเป็น “ระบบ” (System) มากกว่าการเป็นเพียงเอกสาร ทั้งนี้ แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรได้รับอิทธิพลจากนักวิชาการสำคัญหลายท่าน เช่น แนวคิดของ Tyler (1949) ได้เสนอกรอบการพัฒนาหลักสูตร 4 ประการ ได้แก่ (1) การกำหนด (2) วัตถุประสงค์ทางการศึกษา (3) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (4) การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ และ (5) การประเมินผล กรอบแนวคิดดังกล่าวถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสมัยใหม่ เนื่องจากเน้นความเป็นระบบและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร (Akman & Gürlen, 2024) ขณะที่ Taba (1962) ได้พัฒนาแนวคิดเพิ่มเติม โดยเน้นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากฐานล่าง (Grassroots Approach) ซึ่งให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสังคม รวมถึงการมีส่วนร่วมของครูในการออกแบบหลักสูตร แนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียน เนื้อหา และบริบททางสังคมอย่างเหมาะสม

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum)

หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) เป็นแนวทางที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันและการทำงาน โดยเน้น “ผลลัพธ์การเรียนรู้” (Learning Outcomes) มากกว่าการเน้นเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แนวคิดนี้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งให้ความสำคัญกับทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้ งานวิจัยของ Thummaphan et al. (2022) พบว่า แม้หลักสูตรฐานสมรรถนะจะมีความสำคัญ แต่ครูผู้สอนจำนวนมากยังขาดความรู้และแนวทางที่ชัดเจนในการออกแบบ และนำไปใช้ในระดับสถานศึกษา นอกจากนี้ การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะยังต้องอาศัยการบูรณาการองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Constructivism ของ Piaget และ Vygotsky Active Learning มีลักษณะสำคัญ ได้แก่ (1) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered) (2) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Learning by doing) (3) การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) และ (4) การทำงานร่วมกัน (Collaborative learning) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thummaphan et al. (2022) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาทักษะสำคัญของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนยังมีข้อจำกัดด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการออกแบบกิจกรรม Active Learning ให้สอดคล้องกับหลักสูตร

4. แนวคิดการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ โดยเฉพาะการใช้สื่อดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงความรู้และส่งเสริมการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) แนวคิดการบูรณาการเทคโนโลยี เช่น TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครูจำเป็นต้องมีความรู้ทั้งด้านเนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยี เพื่อนำมาผสมผสานในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยหลายชิ้นพบว่า ครูยังขาดความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21

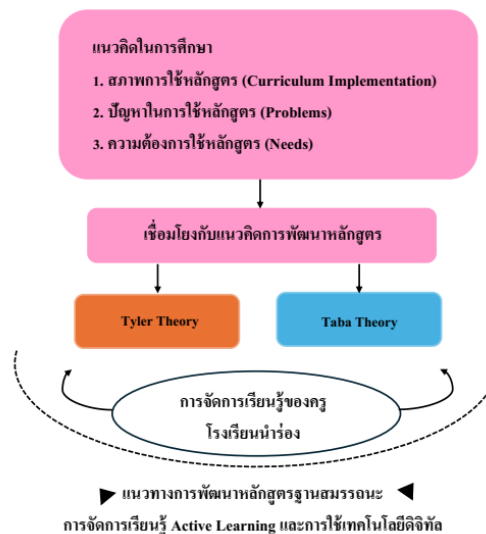
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบประเด็นสำคัญดังนี้ Ghaffari et al. (2019) พบว่า การพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องมีการออกแบบอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งการวางแผน การนำไปใช้ และการประเมินผล ส่วนงานวิจัยของ Akman & Gürlen (2024) ยืนยันว่าแนวคิดของ Tyler ยังคงเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสมัยใหม่ โดยเฉพาะในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และการประเมินผล นอกจากนี้ Thummaphan et al. (2022) พบว่า ครูผู้สอนยังขาดความรู้และทักษะในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ รวมถึงการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการวัดประเมินผลตามแนวคิดใหม่ จากการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ปัญหาสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา คือ (1) ความไม่เข้าใจในมาตรฐานและตัวชี้วัด (2) ขาดทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ (3) ข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยี และ (4) การประเมินผลยังไม่สอดคล้องกับสมรรถนะ

6. กรอบแนวคิดของการวิจัย (เชื่อมโยง)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสังเคราะห์กรอบแนวคิดของการวิจัยได้ว่า สภาพ ปัญหา และความต้องการของครูต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย

(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 ผู้วิจัยได้พิจารณาองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) สภาพการใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation) (2) ปัญหาในการใช้หลักสูตร (Problems) (3) ความต้องการใช้หลักสูตร (Needs) โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler และ Taba หลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ Active Learning และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนนาร่องให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายการศึกษายุคใหม่ ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 Conceptual framework

วิธีดำเนินการวิจัย/ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนนาร่องระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 12 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 20 โรงเรียน และสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวน 13 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 45 โรงเรียน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 2,560 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 101 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้เพศเป็นชั้นภูมิในการแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50) จากนั้นทำการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จากรายชื่อในแต่ละชั้นภูมิด้วยระยะห่างการสุ่มทุก ๆ ลำดับที่ 25 รวมทั้งสิ้น 101 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเลือกตอบ มีจำนวน 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายวิชาที่สอน และประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 2-4 ลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มีจำนวน 68 ข้อ โดยแยกเป็นตอนดังนี้

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของกระทรวงศึกษาธิการตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การวางแผนและออกแบบหลักสูตร ด้านที่ 2 การจัดการเรียนรู้ ด้านที่ 3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของกระทรวงศึกษาธิการตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 3 ด้านคือ ด้านที่ 1 การวางแผนและออกแบบหลักสูตร ด้านที่ 2 การจัดการเรียนรู้ ด้านที่ 3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับความต้องการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 เพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การพัฒนาความรู้และทักษะ ด้านที่ 2 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านที่ 3 การวัดและประเมินผลรูปแบบใหม่

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของครูต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 ของโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพ ปัญหา และความต้องการของครูต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 ของโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของครูต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 ของโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยกำหนดสิ่งที่จะสอบถามเป็น 3 ด้าน คือ การวางแผนและออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.2.2 สร้างแบบสอบถาม โดยใช้กรอบแนวคิดจากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและครอบคลุมขอบเขตของการวิจัย ได้แบบสอบถามแบบเลือกตอบ

2.2.3 นำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ด้านวัดผลและประเมินผล จำนวน 1 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยตรวจสอบข้อคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการวัด และตรวจสอบข้อคำถามทุกข้อให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการภาษาที่ใช้ชัดเจน เข้าใจตรงกันเกณฑ์การให้คะแนนการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) แล้วหาค่าเฉลี่ย ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ย ดังนี้

+1 ถ้าแน่ใจว่า รายการสอบถามมีความเหมาะสม

0 ถ้าไม่แน่ใจว่า รายการสอบถามมีความเหมาะสม

-1 ถ้าแน่ใจว่า รายการสอบถามไม่มีความเหมาะสม

2.2.4 จากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อคำถามจากการพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า $IOC \geq 0.50$ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องเชิงเนื้อหาทั้ง 3 ด้าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม อยู่ในระดับดี โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.93

2.2.5 ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2.2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นครูโรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของ Cuonbach “ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา” (α -Coefficient) พบว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แจกแบบสอบถามการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองพร้อมกับเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองด้วยความสมบูรณ์ จำนวน 101 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างวันที่ 15-19 กุมภาพันธ์ 2569

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบและดำเนินการแยกและจัดหมวดหมู่เพื่อเตรียมนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

2.2 คัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ซึ่งแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลมามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ นำมาลงรหัสให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปแปลผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายคะแนน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 การให้คะแนนข้อคำถาม ผู้วิจัยได้ให้คะแนนตัวเลือกแต่ละตัวเลือก ที่มีลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.2 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของครูต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามเทียบคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ เบสท์ (Best, 1986) โดยพิจารณาระดับคะแนน 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการของครูต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 ของโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมถึงการวิเคราะห์ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค Modified Priority Needs Index (PNImodified) ตามแนวคิดของ (Wongwanich, 2019)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลทั่วไปของครูโรงเรียนนำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายวิชาที่สอน และประสบการณ์การสอน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=101)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	41	41.59
หญิง	59	58.41
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	30	29.70
30-40 ปี	43	42.57
41-50 ปี	15	14.85
51 ปีขึ้นไป	12	12.88
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	85	84.15
ปริญญาโท	12	11.88
ปริญญาเอก	3	3.97
รายวิชาที่สอน		
รายวิชาพื้นฐาน	73	72.27
รายวิชาเพิ่มเติม	27	27.73
ประสบการณ์การสอน		
ต่ำกว่า 2 ปี	2	2.98
2-5 ปี	47	46.53
6-10 ปี	11	10.89
10 ปีขึ้นไป	40	39.60

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 58.41 มีอายุ 30-40 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 42.57 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 84.15 รายวิชาที่สอนเป็นรายวิชาพื้นฐาน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 72.27 และมีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 2-5 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 46.53

2. การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของครูระดับประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของครูระดับประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม (N=101)

รายการ	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1. ด้านการวางแผนและออกแบบหลักสูตร	3.45	1.11	ปานกลาง
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.81	0.95	มาก
3. ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้	3.22	1.03	ปานกลาง
รวม	3.49	1.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. 2551 ในด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.81$) สะท้อนให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีประสบการณ์และความคุ้นชินในระดับปฏิบัติการในชั้นเรียนมาอย่างยาวนาน เนื่องจากหลักสูตรฉบับนี้ขับเคลื่อนมามากกว่าหนึ่งทศวรรษ ส่งผลให้ครูได้รับการพัฒนาทักษะวิชาชีพในมิติการจัดกิจกรรมและทำแผนการสอนจนเกิดความเชี่ยวชาญ แต่ในทางกลับกัน ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.22$) เนื่องจากในทางปฏิบัติ ครูส่วนใหญ่ยังติดขัดกับระบบการวัดผลแบบเดิมที่มุ่งเน้นสาระความรู้เชิงวิชาการและการทดสอบแบบข้อเขียนเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนช่องว่างในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การประเมินผลตามสภาพจริง

3. การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของครูระดับประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของครูระดับประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม (N=101)

รายการ	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1. ด้านการวางแผนและออกแบบหลักสูตร	3.19	1.00	ปานกลาง
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.18	0.85	ปานกลาง
3. ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้	3.09	0.92	ปานกลาง
รวม	3.15	0.92	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัญหาด้านการวางแผนและออกแบบหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.19$) ซึ่งให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างการทำงานของครู เนื่องจากกระบวนการวิเคราะห์มาตรฐานและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องอาศัยเวลาเชิงลึกและทักษะเฉพาะทาง แต่ในความเป็นจริง ครูมีภาระงานอื่นนอกเหนือการสอนจำนวนมาก ทำให้มีเวลาเตรียมการไม่เพียงพอ สภาพการณ์นี้สะท้อนว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากฐานล่าง (Grassroots Approach) ตามแนวคิดของ Taba ยังไม่สามารถขับเคลื่อนได้จริงในทางปฏิบัติ ครูจึงยังทำหน้าที่เพียง “ผู้ใช้หลักสูตร” แต่ยังไม่พร้อมในการเป็น “ผู้ออกแบบหลักสูตร”

4. การศึกษาความต้องการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 เพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 เพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม (N=101)

รายการ	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาความรู้และทักษะ	3.85	0.97	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	4.00	0.81	มาก
3. ด้านการวัดและประเมินผลรูปแบบใหม่	3.94	0.90	มาก
รวม	3.93	0.89	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความต้องการในด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ($\bar{X} = 4.00$) โดยเฉพาะ Active Learning และระบบ AI สะท้อนให้เห็นว่าครูรับรู้ถึงกระแสความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ตัวเลขที่สูงนี้ไม่ได้หมายความว่าครูมีความพร้อม แต่เป็นดัชนีชี้วัด “ความต้องการความช่วยเหลือ” เนื่องจากครูส่วนใหญ่ยังขาดทักษะความรู้เชิงบูรณาการเทคโนโลยี วิธีสอน และเนื้อหา (TPACK) ครูจึงต้องการให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและสนับสนุนแพลตฟอร์มดิจิทัลที่สามารถนำมาใช้ในห้องเรียนได้จริงเพื่อรองรับหลักสูตรใหม่

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และความต้องการของครูต่อการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 ของโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 สภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, SD. = 1.03) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, SD. = 0.95) ในขณะที่ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$, SD. = 1.03)

1.2 ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$, SD. = 0.92) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผนและออกแบบหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$, SD. = 1.00) โดยครูยังขาดความชัดเจนในการวิเคราะห์ตัวชี้วัด ขาดความเข้าใจในโครงสร้างหลักสูตร และมีข้อจำกัดเรื่องเวลา

1.3 ความต้องการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 เพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, SD. = 0.89) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, SD. = 0.81) โดยครูมีความต้องการพัฒนาทักษะเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการออกแบบการสอนแบบเชิงรุก หลักสูตรสมรรถนะ และการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI)

2. การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า การขับเคลื่อนหลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2568 ในโรงเรียนนาร่องให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องเปลี่ยนผ่านจากนโยบายจากบนลงล่าง (Top-down) มาสู่การมุ่งเน้น “การพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนเร่งด่วน” ใน 4 ด้านหลักที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) ยกระดับบทบาทครูจาก “ผู้ใช้หลักสูตร” สู่ “ผู้ออกแบบหลักสูตร” โดยเสริมสร้างทักษะเชิงเทคนิคในการวิเคราะห์และแปลงมาตรฐานสมรรถนะไปสู่โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่น

2. การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ขจัดความไม่มั่นใจในชั้นเรียนของครู โดยสนับสนุนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) และการโค้ชชิ่งหน้างาน เพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์และการลงมือปฏิบัติจริงของผู้เรียนได้อย่างเชี่ยวชาญ

3. การศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-based Education) ปรับเปลี่ยนวิธีคิดด้านการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) โดยมุ่งพัฒนาสมรรถนะครูในการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ที่หลากหลาย แทนการยึดติดกับคะแนนสอบข้อเขียนแบบดั้งเดิม

4. การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (AI Integration) ลดช่องว่างทางดิจิทัลและเสริมสร้างสมรรถนะด้าน TPACK ของครู โดยการสนับสนุนแพลตฟอร์มเทคโนโลยีและนวัตกรรม AI ที่ใช้งานง่าย เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) และลดภาระงานของครู

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) จากการศึกษาพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของครูระดับประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, $SD. = 1.03$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, $SD. = 0.95$) ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า หลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) เป็นหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาได้นำมาประกาศใช้และจัดเรียนการสอนมานานกว่าหนึ่งทศวรรษ ส่งผลให้ครูผู้สอนในระดับปฏิบัติการมี “ชั่วโมงบิน” และความคุ้นชินสูง ตลอดจนได้รับการพัฒนาทักษะวิชาชีพผ่านนโยบายการอบรมทำแผนการสอนและการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนมาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความเชี่ยวชาญ หากพิจารณาตามกรอบแนวคิดระบบหลักสูตรของ Ghaffari et al. (2019) ที่ระบุว่าหลักสูตรไม่ใช่เพียงตัวเล่มเอกสาร แต่เป็น “ระบบ” (System) ที่ประกอบด้วยกระบวนการออกแบบ การนำไปใช้ และการประเมินผล ผลสัณฐานนี้สะท้อนว่า ระบบย่อยในส่วนของก็นำหลักสูตรไปปฏิบัติจริงในห้องเรียนมีประสิทธิภาพและความพร้อมสูงสุด อย่างไรก็ตาม มิติด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กลับมีสภาพการปฏิบัติงานต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.22$, $SD. = 1.03$) ซึ่งอธิบายได้ว่า ในเชิงปฏิบัติหน้างานจริง ครูไทยยังคงติดขัดและคุ้นเคยกับระบบการวัดผลแบบดั้งเดิมที่ยึดโยงกับการประเมินความรู้ทางวิชาการและผลสัมฤทธิ์ผ่านการทำข้อเขียนเป็นหลัก ซึ่งกลายเป็นช่องว่างและอุปสรรคสำคัญในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การวัดผลสมรรถนะตามสภาพจริง ผลการวิจัยส่วนนี้จึงมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Srijan (2021) และ Ritbamrung & Kongkhan (2026) ที่ชี้ว่าครูผู้สอนมีสภาพความพร้อมและทำได้ดีในมิติด้านการจัดการเรียนการสอนและการใช้วิธีสอน แต่จะเผชิญข้อจำกัดในด้านการเตรียมการด้านปัจจัยและระบบประเมินผล

2. ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$, $SD. = 0.92$) ประเด็นสำคัญที่เด่นชัดคือ ปัญหาด้านการวางแผนและออกแบบหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.19$, $SD. = 1.00$) ที่เป็น

เช่นนี้เพราะว่า การวางแผนและการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเป็นงานเชิงเทคนิคขั้นสูง ที่ครูต้องทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางร่วมกัน ทว่าในโลกความเป็นจริงเชิงปฏิบัติการ ครูผู้สอนต้องเผชิญกับ “ภาระงานอื่นนอกเหนือการสอนจำนวนมาก” (เช่น งานธุรการ งานบริหาร และโครงการฝากจากภายนอก) ปัจจัยคุกคามด้านเวลาเตรียมการที่ไม่เพียงพอนี้ จึงทำให้ครูไม่มีโอกาสได้นั่งประชุมวิเคราะห์หลักสูตรร่วมกัน สภาพปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวในการขับเคลื่อนหลักสูตรตามแนวคิด “Grassroots Approach” ของ Taba (1962) ที่เสนอว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากฐานล่าง โดยให้ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการร่วมวิเคราะห์ความต้องการและจัดทำหลักสูตรจากบริบทจริงของพื้นที่ เมื่อครูขาดแคลนเวลาและขาดความกระฉับกระเฉงในทางเทคนิค หลักสูตรสถานศึกษาที่ผลิตออกมาจึงขาดความเชื่อมโยงสอดคล้องกันเชิงระบบ ผลการวิจัยในประเด็นปัญหานี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Techawattanasiridumrong & Channate (2021) ที่ระบุว่า ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรเป็นประเด็นความท้าทายอันดับแรกสุดในมุมมองของครูและผู้บริหารโรงเรียน

3. ความต้องการใช้หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) พุทธศักราช 2568 เพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนนาร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการใช้และพัฒนาหลักสูตร พ.ศ. 2568 ของครูโรงเรียนนาร่องโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $SD. = 0.89$) โดยประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นใน ด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$, $SD. = 0.81$) มุ่งเน้นไปที่การออกแบบ Active Learning, หลักสูตร Competency-based และการประยุกต์ใช้ระบบ AI หรือเทคโนโลยีดิจิทัล ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าหลักสูตรการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2568 เป็นหลักสูตรปฏิรูปรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนผ่านระบบการศึกษาจากการอิงเนื้อหา (Content-Based) ไปสู่หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์และการนำไปใช้จริงที่เรียกว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) แม้ว่าครูผู้สอนจะตระหนักรู้และเข้าใจในทิศทางของนโยบายใหม่ แต่ในระดับปฏิบัติการจริง ครูยังเกิด “ความไม่มั่นใจและความวิตกกังวลสูง” เนื่องจากโรงเรียนนาร่องส่วนใหญ่ยังคงขาดการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเชิงลึกที่ต่อเนื่อง และขาดคู่มือการนำหลักสูตรใหม่ไปแปลงเป็นกิจกรรมหน้างานที่ชัดเจน ครูจึงกลัวว่าจะไม่สามารถออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่สามารถดึงสมรรถนะของผู้เรียนออกมาได้จริงในทำนองเดียวกัน ความต้องการระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีดิจิทัลที่พุ่งสูงเป็นอันดับแรกนั้น สามารถอธิบายได้ด้วยกรอบแนวคิด TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) ที่ชี้ว่าครูยุคใหม่ต้องมีความรู้เชิงบูรณาการระหว่าง เทคโนโลยี วิธีสอน และเนื้อหา สภาพการณ์จริงในปัจจุบัน ครูประถมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ยังขาดสมรรถนะด้าน TPACK นี้ และตัวสถานศึกษาเองยังขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ของผู้เรียน ดังนั้น ค่าเฉลี่ย

ความต้องการที่สูงมาก ($\bar{X} = 4.00$) จึงไม่ได้แสดงถึงความพร้อมของครู แต่เป็น “ดัชนีชี้วัดความต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน (Gap)” ที่สะท้อนช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพพึงประสงค์ตามแนวคิด Needs Assessment ของ Wongwanich (2019) ข้อค้นพบนี้จึงสอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญกับงานวิจัยของ Thummaphan et al. (2022) และ Nilubonpaibun, Sanjaiprom & Maneekoso (2025) ที่ยืนยันร่วมกันว่า ครูมีความต้องการเร่งด่วนในการพัฒนาทักษะการจัดทำหลักสูตร การสอนแบบ Active Learning การวัดประเมินผลแนวใหม่ และการหนุนเสริมพื้นที่สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อปรับตัวให้ทันต่อหลักสูตรใหม่ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 นโยบายคืนเวลาและสนับสนุนการออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) เร่งลดภาระงานบริหารหรืองานธุรการที่ไม่จำเป็นของครูอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคืนเวลาให้ครูใช้ทำกิจกรรม PLC ในการวิเคราะห์หลักสูตร พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณพัฒนาแพลตฟอร์ม “คลังหน่วยการเรียนรู้และแผนการสอนต้นแบบ” ให้ครูสามารถนำไปปรับใช้ตามบริบทท้องถิ่นได้ทันที

1.2 นโยบายปฏิรูประบบการประเมินผลสัมฤทธิ์สู่ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Assessment) ปรับเปลี่ยนกรอบแนวคิดระบบการวัดและประเมินผลระดับชาติ (เช่น ข้อสอบ O-NET หรือระบบประกันคุณภาพ) ให้สอดคล้องกับการศึกษาฐานสมรรถนะและการวัดผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อลดแรงกดดันเชิงระบบและสร้างความมั่นใจให้ครูในการปรับพฤติกรรมกรรมการประเมินในชั้นเรียน

1.3 นโยบายจัดสร้างระบบนิเวศดิจิทัลและการบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (AI Integration) ประกาศใช้คู่มือและหลักเกณฑ์จริยธรรมการใช้ AI สำหรับครู พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน ระบบเครือข่าย และแพลตฟอร์ม AI ทางการศึกษาที่ปลอดภัยและใช้งานง่าย เพื่อช่วยครูออกแบบการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) และลดภาระงานสอน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา

2.1 จัดตั้งทีมแกนนำวัดกรรมหลักสูตร (Curriculum Coaching Team) สถานศึกษาควรคัดเลือกครูแกนนำเข้ารับการอบรมเชิงลึกร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำหน้าที่เป็นโค้ชหน้างาน (In-School Coach) ให้คำแนะนำแก่เพื่อนครูในการวิเคราะห์มาตรฐานและสมรรถนะ

2.2 ขับเคลื่อนกระบวนการ PLC มุ่งเน้นการสอนเชิงรุก โรงเรียนต้องจัดตารางเวลาที่ชัดเจนในแต่ละสัปดาห์ เพื่อให้กลุ่มครูผู้สอนในระดับชั้นเดียวกันได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรม Active Learning และผลิตสื่อการสอนร่วมกัน

2.3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนนาร่อง จัดกิจกรรมเปิดบ้านวิชาการ (Open Class) ร่วมกับโรงเรียนนาร่องอื่น ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในการใช้หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2568

3. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

3.1 พัฒนาสมรรถนะดิจิทัลแบบบูรณาการ (TPACK) ครูควรเข้าร่วมหลักสูตรอบรมออนไลน์ ระยะสั้นหรือแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันและ AI ในการช่วยออกแบบการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพห้องเรียน

3.2 เปิดใจรับฟังและปรับเปลี่ยนบทบาทสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ครูต้องลดสัดส่วนการบรรยายในห้องเรียนลง แล้วปรับบทบาทมาเป็นผู้จัดเตรียมสถานการณ์จำลองหรือปัญหาเป็นฐานเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำและคิดวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- Akman, S. S., & Gürlen, E. (2024). Examining project schools from the perspectives of teachers. *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 37(1), 86-108.
- Best, John W. (1986). *Research in Education*. 5th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Ghaffari, A. S., Javed, S., & Bhuttah, T. M. (2019). *Mediating effects of ICT on the relationship between students' attitude and anxiety towards science*. *International Transaction Journal of Engineering, Management, & Applied Sciences & Technologies*, 11(8).
- Nilubonpaibun, P., Sanjaiprom, S., & Maneekoso, C. (2025). Current conditions and needs of teachers' competencies on learning management in Ban Jomjang Mittraphap 193 School under Maehongson Primary Educational Service Area Office 2. *Journal of Education Academic Chiang Rai Rajabhat University*, 10(1), 187-200.
- Ritbamrung, W., & Kongkhan, T. (2026). A study of the situation, problems, and needs in the implementation of school curriculum in mathematics learning area by teachers in small-sized schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Scholar Community*, 4(1), 73-84.
- Srijan, O. (2021). A study of problems of curriculum implementation by teachers under Office of Uthaithani Primary Education Service Area 2. *Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University*, 5(1), 32-44.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. Harcourt, Brace & World.
- Techawattanasiridumrong, W., & Channate, P. (2021). A study of problem conditions and needs for the development of the competency-based curriculum of schools under the Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. *MBU Education Journal: Faculty of Education*, 9(1), 267-277.
- Thummaphan, P., Sripan, K., & Prakobthong, W. (2022). Competency-Based School Curriculum: A Development and Implementation Framework. *Rajabhat Chiang Mai Research Journal*, 23(3), 185-205.

- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. University of Chicago Press.
- Wongwanich, S. (2019). *Needs assessment research* (4th ed.). Chulalongkorn University Press.